

AYÇİÇEĞİ TARIMI

Ayçiçeği dünyada ve ülkemizde en önemli yağ bitkilerinden biri olup ülkemizde genelde yağlık olarak yetiştirilir.

İKLİM VE TOPRAK İSTEKLERİ

Ayçiçeği yetiştirme periyodu boyunca (100-150 gün) dır.Ayçiçeği toprak tipi yönünden çok seçici olmamasına rağmen organik maddece zengin ,derin ,su tutma kapasitesi iyi topraklarda yüksek verim potansiyeline sahiptir.İyi drenajlı nötr,ph 6,5-7,5 a sahip olmalıdır.Taban suyu yüksek asitli topraklardan hoşlanmaz.Ayçiçeği bitkisi kazık kök yapısına sahip olduğu için diğer tarla ürünlerine göre oldukça toleranslıdır.

Ayçiçeğinin çimlenmesi için en az toprak sıcaklığı 8-10 derece olmalıdır.Bu nedenle genelde Nisan ayı başı Mayıs ortası arasında ekimi yapılır.Erken ekim,verimi önemli ölçüde artırır.Ayçiçeği soğuğa dayanıklı olup,genelde ilk donlardan 4-6 yapraklı devreye kadar zarar görmez.Ancak ısının 4 ' nin altına düşmesiyle oluşan dondan oldukça fazla etkilenir.Ayçiçeği için en iyi yetiştirme sıcaklıkları 21-24 derece arasındadır.

EKİM ZAMANI VE TOHURLUK

İyi bir tohum yatağı hazırladıktan sonra Ayçiçeğinde pnömomatik mibzerlerle ekim yapılır.Çimlenmenin iyi olabilmesi için toprak ısı en az 8-10 derece olmalıdır. Bundan daha yüksek sıcaklıklarda tohumların çimlenme ve çıkışı daha hızlı olur.Bölgemizde ve Karadeniz bölgesinde ekim zamanı nisan ayıdır.Ayçiçeği ekimi kuru şartlarda yapılacak bir üretimde iklime bağlı olarak olabildiğince erken yapılmalıdır.Erken ekimler,ayçiçeğinin kış ve ilkbahar yağışlarından daha iyi yararlanmasını sağlar.

İyi bir tohumlukta 1000 dane ağırlığı 80-90 gr ağırlığında olmalıdır.Ayçiçeği yabancı tozlaştığından tohumluk her yıl yenilenmelidir.Tohumluk Orobanşa ve mildiyö hastalığına dayanıklı olmalıdır.Ekimde dekara 1-3 kg tohumluk kullanılır.

GÜBRELEME

Ayçiçeği topraktan en fazla potasyum ve azot kaldırmaktadır.Topraktan kaldırdığı besin maddelerini tekrar gübreleme ile toprağa verilmesi gerekir.Ancak bu bitki besin maddelerinin hem fazlası hem de noksanlığı bitkide olumsuz etkide bulunur. Azot bitkide vegetatif gelişmeyi hızlandırır,bitkinin koyu yeşil bir renk almasını sağlar.Azot ayrıca çiçeklenmeyi teşvik eder ve dane olgunluğunu artırır.Azot tabla başına tohum sayısını arttırarak üretkenliği sağlar.O nedenle ayçiçeği verimini kısıtlayan en önemli element azottur.Ülkemizde önerilen gübre miktarları azot için sulu koşullarda 8,5-12,5 kg/da,kuru koşullarda 5,0-11,0 kg/da arasında değişirken fosfor için bu miktarlar sırasıyla 6,0-8,5 kg/da arasında olmuştur.Potasyumlu gübreler gerektiğinde verilmelidir. Azotlu gübreler serpmeye veya sıraya olacak şekilde ekim zamanında verilir.Bazı uygulamalarda azotlu gübrelerin ½ si veya 1/3 ü ekimde geri kalan kısmı ise 1.su veya seyreltmede verilir.

SULAMA

Ayçiçeği genel olarak bir kurak alan bitkisi olarak yetiştirilir.Ancak yağışın yetersiz olduğu yerlerde yapılan sulama ,ayçiçeği verimini önemli ölçüde arttırmaktadır.Bitkinin büyüme mevsimi boyunca su ihtiyacı 450-600 mm civarındadır. Ayçiçeği en fazla,ilk tabla teşekkülünden çiçeklenmeye kadar olan dönemde suya ihtiyaç duyar.

Ayçiçeğine ilk su tabla teşekkülü döneminde,ikinci su ilk tozlaşma döneminde ve üçüncü su ise döllenmeden sonra danelerin süt olgunluğu döneminde verilmelidir.

YABANCI OT MÜCADELESİ

Ayçiçeği yetiştirme devresinin ilk ayında çok önem taşır ve yapılması % 20-30 oranında daha fazla verim alınmasını sağlar.Ayçiçeği bitkisi 30-40 cm boyunda olduğunda gölge yaparak diğer yabancı otların gelişmesi büyük ölçüde engellenmektedir.Temiz tohumluk kullanımı ,münavebe ve tarla kenarlarındaki yabancı otlarla mücadele gibi kültürel tedbirler yanında;sıra aralarının,ayçiçeği bitkileri 25-30 cm olduğunda kazayağı gibi ara çapa makinaları ile işlenmesi şeklinde mekanik yolla mücadele ve kimyasal mücadele tedbirleri

alınmalıdır.Kimyasal mücadelede tarlada görülen yabancı ot türlerine göre seçilen ilaçların kullanım özelliklerine göre ekim öncesi,ekim sonrası veya çıkış sonrası uygulanabilir.Çıkış sonrası kullanılan ilaçların,yabancı otların 2-4 yaprak olduğu küçük dönemde etkili olmaktadır.

HASAT-HARMAN VE DEPOLAMA

Bitkideki tüm yaprakların ve kenarlarındaki steril çiçeklerin kuruyup döküldüğü,tohumların gerçek iriliğine ve rengini aldığı tablaların arka kısımlarının kahverengiye dönüştüğü zaman ayçiçeği hasadına başlanmalıdır.Ayçiçeği hasadı günümüzde büyük üretim alanlarından makine ile hasat daha ekonomik olmaktadır.Bu amaçla tahıl biçer döveri kullanılır.

Ayçiçeğini muhafaza edebilmek için hasat sırasında % 15 in üzerinde olan dane neminin % 8-10 düşürülmesi gerekir.Bunun için harman edilen daneler güneşte hava akımında veya suni olarak kurutulur.

Ayçiçeğinde 150-250 kg/da arasındaki verim oldukça yüksek bir verim sayılır.